PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU na ime: «Založništvo Primorski dnevnik»: Trst 11-5374. — Tekoči račun za Jugoslavijo na ime: «Primorski dnevnik» - uprava: Ljubljana 6-90601-19

Leto IV - Cena 10 lir - 5 jugolir - 2.50 din | TRST četrtek, 20. maja 1948 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 901

Sovjetsko mnenje glede včerajšnjih izjav zunanjega ministrstva ZDA

Stališče ZDA je v nasprotju z njihovo izjavo od 4. t. m.

Marshallove izjave na tiskovni konferenci - Hinavski manever ZDA

MOSKVA, 19. — *Danes je objavil moskovski radio besedilo Tassovega poročila o mnenju vodilnih sovjetskih krogov glede včerajšnje izjave ameriškega zunanjega ministrstva. Izjava se glasi:*

Čeprav ni naslovil Stalin na ameriško vlado s svojim odgovorom na Wallaceovo poslanico nobenega uradnega predloga, je ameriško zunanje ministrstvo smatralo, da je prikazalo tisku to izjavo kot nekaj posebnega. Po eni strani priznava ameriško zunanje ministrstvo važnost Stalinove izjave glede možnosti in potrebe mirne ureditve še visečih problemov v splošnem interesu miru. Po drugi strani pa zunanje ministrstvo ZDA izjavlja, da posamezni problemi, kakor jih je navedel Stalin v svojem odgovoru, ne morejo biti predmet samo dvostranskih razgovorov med Sovjetsko zvezo in ZDA. To stališče je v nasprotju z izjavo ameriške vlade od 4. t. m., v kateri ne samo da ni bila izločena možnost dvostranskih razgovorov, marveč je bila ta možnost celo predvidena. V nasprotnem primeru bi vlada ZDA ne izjavila Sovjetski zvezi, da si želi ureditve spornih problemov.

Končno besedilo Tassovega poročila ugotavlja, da so pod Rooseveltovo vlado predstavniki ZDA, Sovjetske zveze in Anglije v teku treh let uredili težka vprašanja. Zakaj naj bi bilo danes nemogoče, da bi se te vlade ne sporazumele o novih in manj težkih problemih. Sovjetsko javno mnenje je mišljenja, da je ravno dejstvo, ker vlada ZDA ne vodi več Rooseveltove politike, posledica napadalnega stališča, ki ga je zavzela sedanja ameriška vlada.

Moskovski radio je danes odločno zavrnil poročila ameriških listov, ki neupravičeno zatrjujejo, da je kriva Sovjetska zveza, če mednarodne konference niso bile uspešne. Pri tem moskovski radio ugotavlja, da se je sedanja ameriška vlada oddaljila od politike predsednika Roosevelta in da Sovjetska zveza smatra, da je sedanji položaj samo posledica stališča, ki so ga zavzele ZDA.

Ameriški zunanji minister Marshall pa je na današnji tiskovni konferenci zatrjeval, da ima ameriška vlada namen presoditi z vso iskrenostjo mirovne izjave, ki jih je podal maršal Stalin.

Pri tem je še pripomnil, da bi bilo potrebno, da bi se pričeli med Sovjetsko zvezo in ZDA medsebojni razgovori. Na posebno vprašanje nekega novinarja, če bi bil zadovoljen, da bi prišlo v Washingtonu do razgovora z Molotovom, je Marshall pritrdil, vendar dodal, da glavni problemi presegajo okvir dvostranskih problemov, ki zanimajo Sovjetsko zvezo in ZDA. Na nadaljnja vprašanja, če obstoji bistveno nasprotstvo med ZDA in Sovjetsko zvezo zaradi napetosti v Berlinu, na Dunaju in v Koreji, Marshall ni dal točnega odgovora.

Brezdvomno bosta reakcionarni tisk in radio sprožila klevetniško kampanjo proti Wallaceu. V ameriških vladnih krogih zatrjujejo, da Stalinovo in Wallaceovo pismo ne vsebujeta nič novega. Če mislijo s tem reči, da hočeta Stalin in Wallace mir, je treba priznati, da to ni nič novega.

«Humanitè» označuje ameriški odgovor kot washingtonski hinavski manever, in zaključuje, da se hočejo ZDA, sklicujoč se na mednarodne organizme, posluziti teh organizmov na isti način, kakor je delal Mussolini z Društvom narodov.

S tem v zvezi je Wallace pred 8000 dijaki v Kalifornijski univerzi izjavil: Kadar se mi hočemo oddaljiti od normalnih sistemov in postopati sami brez Združenih narodov, to napravimo. Le takrat, ko nočemo postopati po naši iniciativi, se skrivamo za Združene narode. Wallace je zaključil izjavo, da bi moralo 6 točk njegovega pisma tvoriti predmet pogajanj med ZSSR in ZDA.

Angleški konservativni tisk seveda kaže velik skepticizem, toda ne najde pravih argumentov, da bi jih postavil proti Stalinovim konkretnim predlogom. «Daily Worker» pa izjavlja, da Stalinovo pismo Wallaceu dokazuje, da ima predlog za zbližanje med ZDA in Sovjetsko zvezo resne osnove. List pripomnja: Zdi se, da bo treba prej ali slej led razbiti. Nato kritizira Bevinovo politiko in zahteva ostavko zunanjega ministra Bevina.

NEKI URADNIK *(desno)* KAŽE DRŽAVNO PROKLAMACIJO, KI JO JE PODPISAL V TEL AVIVU PRVI MINISTRSKI PREDSEDNIK NOVE DRŽAVE IZRAEL BEN GURION *(levo)*

9 smrtnih obsodb v Grčiji

ATENE, 19. — Vojaško sodišče v Lamiji je izreklo šest smrtnih obsodb proti partizanom. Tudi sodišče v Lariši je obsodilo na smrt tri partizane.

Srditi boji v predmestjih Pekinga

PEKING, 19. — Včeraj je kitajska osvobodilna vojska izvedla napad proti zapadnim predmestjem Pekinga, kjer so v teku srditi boji.

Jugoslavija priznala židovsko državo v Palestini

Tudi ČSR je priznala Izrael in pričakuje se priznanje še drugih držav - Letalski napadi na Tel Aviv - Židovske čete ujele več angleških častnikov, ki so bili v arabskem glavnem štabu

BEOGRAD, 19. — Zunanji minister FLRJ Stanoje Simić je na poslanico zunanjega ministra Izraela glede priznanja židovske države odgovoril sledeče: «Na vašo brzojavko od 17. t. m., s katero ste nas obvestili, da ste v smislu sklepa glavne skupščine OZN proglasili v Palestini neodvisno državo Izrael, imam čast obvestiti vas, da je vlada FLRJ sklenila uradno priznati novo državo Izrael in njeno začasno vlado. V imenu vlade FLRJ izražam upanje, da bodo prijateljski odnosi med obema državama doprinesli k dosegi miru v tem delu sveta.»

* * *

TEL AVIV, 19. — Vse židovske stranke in židovski tisk so sprejeli z zadovoljstvom vest o priznanju Izraela od strani Sovjetske zveze. Dopisnik agencije «France Presse» dalje poroča, da bo sovjetski diplomatski zastopnik prispel že prihodnji teden v Tel Aviv, prav tako, da bo tudi Izrael imenoval za Moskvo svojega predstavnika. Sovjetska zveza bo imela v Palestini tudi tri konzulate, in sicer v Tel Avivu, Jeruzalemu in Haifi. Nadalje pričakujejo, da bodo tudi države vzhodne Evrope v kratkem priznale Izrael.

Dopisnik agencije «Telepresse» piše o tem vprašanju, da so vlade ljudskih demokracij naklonjene priznanju Izraela. Mednarodni napredni politični krogi poudarjajo, da hočejo demokracije vzhodne Evrope s priznanjem Izraela ponovno potrditi sklep OZN glede delitve Palestine in to kljub ameriškemu nenadnemu preokretu in kršitvi mednarodnih dogovorov.

Medtem je prišla iz Prage vest, da je tamkajšnja vlada priznala novo židovsko državo. Že prihodnje dni bodo priznale Izrael tudi Francija, Argentinija in Urugvaj. Še najbolj okleva Francija z izgovorom, da ima posebne obzire do Arabcev v svojih severno-afriških kolonijah.

Bevin je prejel danes predlog židovskega zunanjega ministra Shertoka glede priznanja Izraela. Vlada je imenovala poseben parlamentarni odbor, ki bo preučeval to vprašanje. Glasnik zunanjega ministrstva je glede dobave orožja arabskim državam danes izjavil, da bo Anglija dobavila Arabcem orožje v smislu z njimi sklenjenih pogodb in toliko časa, dokler ne bo OZN proglasila, da je akcija Arabcev proti Židom protizakonita.

Na kongresu laburistične stranke je Morrison dejal, da občudovanje laburistov za židovske napore v Palestini ne more dovesti laburistične stranke do tega, da bi postala sovražna Arabcem. Temu nasproti je poslanec Rosetti zahteval umik arabske lige, ki jo vodijo in vzdržujejo Angleži, iz Palestine. Pri tem je poudaril, da je bil bombardiran Tel Aviv z letali angleške proizvodnje in da se Kanada, Avstralija in Nova Zelandija pripravljajo na to, da bodo neodvisno od Anglije uradno priznale Izrael.

Ameriški zunanji minister Marshall je na ti tiskovni konferenci izjavil, da se mora vlada ZDA ozirati na stališče Varnostnega sveta glede vprašanja, če je Izrael toliko sposoben, da se bo lahko ubranil hudim arabskim napadom. Marshall je dodal, da ZDA zaenkrat še ne bodo imenovale diplomatskega zastopnika za Izrael, odklonji pa je vsak komentar, ko so ga novinarji vprašali, če se bodo ZDA sklicevale na čl. 51 osnovne listine OZN, ki določa, da je treba državi, ki je v opravičnem silobranu, kakor Izrael, nuditi vso pomoč.

Včeraj je doživel Tel Aviv šest letalskih napadov, pri čemer je ena bomba padla na avtobusno postajo in ubila 41 oseb ter 60 ranila, po večini ženske in otroke. Židi so zasedli bivše angleško vojaško taborišče Sarafand, v Jeruzalemu pa so židovske edinice razbile arabski obroč in se združile z branilci židovskega starega dela mesta. Z zasedbo Sarafanda nadzirajo Židi strateške ceste, ki vodijo iz Tel Aviva v Jeruzalem in iz Tel Aviva proti Egiptu. Židi imajo v svoji posesti tudi Akrj ter večji del zapadne Galileje. V Akriju so se Arabci brezpogojno predali. Nasprotno pa je vojska Haganaha izpraznila Hartuf. Sile Haganaha so zasedle tudi goro Sion, Irgun pa nadaljuje ofenzivo na fronti pri Ramlehu, Čete Haganaha so izpraznile tudi Zemakh v dolini reke Jordana.

Haganah še javlja, da so so židovske čete polastile tudi sedeža arabskega generalnega štaba v Sionu, pri čemer so ujele več arabskih in angleških častnikov, ki so pripadali arabskemu generalnemu štabu. V starem delu mesta Jeruzalema so osvobodile tudi 1700 židovskih bojevnikov, ki so bili blokirani tri mesece. Vojska arabske lige pa prodira v smeri proti Latrunu.

Nove cerkve na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 19. — V Budimpešti so katoliški učitelji in učenci imeli konferenco, katere so se udeležili predstavniki 40 konfesionalnih, državnih in mestnih šol.

Minister za prosveto je izjavil, da namerava vlada zgraditi nove cerkve toda v upanju, da ne bodo postale ognjišča protidemokratične propagande.

Lombardi o Jezusu brez Jezusa in bodočnosti brez bodočnosti

Včeraj je govoril v Trstu znani jezuit padre Lombardi, ki se je udeležil kot De Gasperijev in Trumanov agent s številni govori predvolivne borbe. Med govorom «Jezus in prihodnost», katerega so prenašali v šestih tržaških cerkvah, je tako včeraj kajpak zelo malo govoril o Jezusu, mnogo več pa o komunistih, katere je sicer imenoval le enkrat, pa jim je zato dajal različne vzdevke kot na pr. «pobeljeni grobovi» itd.

Ko se je nagovoril in je menil, da je do dobra segrel glave ovčica, je zagotovil, da ga ni strah, če bi mu hoteli ubiti meso in ga vreči v kraške jame. «Pastirske» besede je našel tudi o esulih iz Istre in tako prispeval običajnemu hujskanju na novo vojno.

Niti z besedico pa ni omenil, kako je molčal kot grob, ko so Nemci pobijali poštene Italijane v Fosse Ardeatine, ako mu še ni bilo nič do tega, da so nacifašisti pobijali Slovane in druge narode v Evropi.

«Jezus in bodočnost» pomeni zato zanj najbrž toliko kot nadaljevati delo nacifašistov po Trumanih direktivah.

Z II. ZASEDANJA LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

...nisem nikdar čutil naklonjenosti do Jugoslavije...

...nisem nikdar želel druge oblasti razen italijanske... Ni točno, da nasprotujem fašističnemu režimu Celò v javnosti sem bil tolmač fašističnih načel...

je že leta 1940 izjavil dr. JOSIP AGNELETTO predsednik tako imenovane „Slovenske demokratske zveze"

LJUBLJANA, 19. — V torek dopoldne se je nadaljevalo drugo redno zasedanje ljudske skupščine LR Slovenije. Navzoči so bili tudi vsi člani vlade s predsednikom Miho Marinkom. Predsedoval je predsednik skupščine Ferdo Kozak. Na dnevnem redu je bila razprava o predlogu zakona državne a proračuna za Slovenijo za proračunsko leto 1948 s predlogom finančnega zakona. V diskusiji so govorili ljudski poslanci Avbelj Viktor, Kraiger Boris in Petrič Jože. Na popoldanski seji se je razprava nadaljevala in nato so ljudski poslanci na predlog dr. Mihe Kambiča, poročevalca odbora za gospodarski načrt in finance z glasovanjem v posameznostih in celoti soglasno sprejeli zakon državnega proračuna za leto 1948. s predlogom finančnega zakona za državni proračun Slovenije. Nato je bil soglasno sprejet zakon o zaključnem računu LRS za leto 1946. S tem je bil dnevne red šeste seje drugega rednega zasedanja ljudske skupščine LRS zaključen. Tretje redno zasedanje pa bo danes 19. maja ob 11. uri.

Poročila podpredsednika vlade Ivana Mačka o letošnjih planskih nalogah, ministra za komunalne zadeve Lidije Šentjurčeve o komunalnem gospodarstvu, ministra za kmetijstvo in gospodarstvo inž. Jožeta Levstika o dvigu kmetijstva ter ministra za prosveto dr. Jožeta Potrča o skrbi ljudske oblasti za prosveto in kulturo, bomo v izvlečkih objavili v prihodnjih številkah našega lista. Danes pa objavljamo glavne misli iz poročila ministra za notranje zadeve Borisa Kraigherja.

Minister Kraigher je govoril najprej o borbi proti špekulaciji. Sodišča so po zakonu o nedovoljeni trgovini, špekulaciji in gospodarski sabotaži izrekla leta 1947 razsodbe v 1580 primerih, komisije za pobijanje špekulacije pri krajevnih ljudskih odborih pa 2247 primerov denarnih kazni. V prvih treh mesecih leta 1948 pa je bilo zasledenih in raziskanih 1315 kaznivih dejanj, zaradi katerih je bila v tem času okrog 500 trgovcem odvzeta obrt. Nato je dejal: «Naravno je, da bomo v svoji borbi za uničenje kapitalističnih elementov moral vedno računati z notranjimi kapitalističnimi žarišči, ki dajejo stalno hrano špekulantskim elementom in z imperialistično okrožitvijo, konkretno zlasti s Trstom, ki je stalni vir, iz katerega se hranijo in se bodo še v bodočnosti hranili protisocialistični elementi naše družbe».

Nato je govoril o tako imenovani «legalni opoziciji», za katero reakcija enostavno ne more najti primernega programa. «Postaviti v svoj program zahtevo po zaščiti špekulacije, zahtevati svobodo za kapitalistične, špekulantske elemente, da bi mogli svobodno obnavljati sistem izkoriščanja ljudskih množic, vse to postaviti odprto v program nekega političnega gibanja ni mogoče nikjer na svetu, pri nas pa celo ne.» Omenil je nato Nagodeta, Furlana, Snoja in druge, ki so hoteli pritegniti tudi cerkev v svoje račune in nujno vstopili v službo raznih špijonskih organov zapadnega imperializma in se seveda sami obsodili. Dejal je nato, da razni špijonski centri, ki imajo močne postojanke neposredno za mejo v Gradcu, Spittalu, Celovcu, Salzburgu, Trbižu, Gorici in Trstu pošiljajo oborožene špijone, razbojnike in bandite na specialne naloge v Slovenijo, od katerih je bilo v toku prvih štirih mesecev t. l. 27 ubitih in 56 zajetih. Naloga teh banditov je, da organizirajo špijonažo, da pri tem ne delajo nobenih napadov, da zbirajo podatke in jih pošiljajo preko meje, po drugi strani pa prenašajo preko meje klevetniško literaturo tistim ljudem, za katere pač mislijo, da spadajo v krog tistih, ki žele svobodo izkoriščanja in špekulacije. «Pri tem se seveda močno motijo.» je dejal minister Krajgher, «tako da večina te alarmantne pacarije prihaja v arhive Uprave državne varnosti (UDV)». Cela vrsta ljudi neposredno iz ljubljanskega škofijskega ordinariata je sodelovala pri ustvarjanju Bitenčeve špijonažne mreže. Kurirske zveze so šle preko župnikov, kaplanov, cerkovnikov, Marijinih tretjerednic, farovških kuharic itd. Za vsem pa stoji Krek in višji oficirji angloameriške vojske iz Trsta in Gorice. Zaradi sodelovanja s špijonskimi centri in njihovimi oboroženimi bandami ter organiziranje špijonskih kanalov preko meje, je bilo leta 1947 v preiskavi 37 duhovnikov: (18 iz mariborske škofije, 16 iz ljubljanske in 3 primorski. Predstavniki katoliške cerkve v Sloveniji se navadno zgovarjajo, da so to pač garjeve ovce, katere pa niso tako redke in še noben oficielni predstavnik cerkve na Slovenskem jih ni jasno obsodil. Se več. Noben še ni do danes obsodil vojnega zločinca Rožmana, noben še ni do danes obsodil vrste duhovnikov-domobrancev, klavcev, noben še ni rekel jasne in javne besede proti raznarodovalni politiki belogardistične duhovščine, Vatikana in italijanskih ter avstrijskih škofov v Trstu, Gorici, Vidmu in Celovcu. Minister Kraigher je poudaril, da to niso nikakršne garjeve ovce, temveč da je to *linija Vatikana* in da bodo pač morali s to politiko nehati. Duhovščina se bo morala odločiti ali z našim ljudstvom, z OF in za ljudsko demokracijo, resničen mir in graditev socializma, ali s tujimi špijoni in imperialističnimi sovražniki nove Jugoslavije proti našemu ljudstvu in za novo vojno, fašizem in barbarstvo.»

Minister Kraigher je poudaril, da reakcija ob mobilizaciji vseh rezerv imperializma ni mogla uspeti v poizkusu ustvarjanja neke «opozicije» ter ji ni preostalo drugo, kakor da se zadovoljuje s skupinicami propadlih kriminalnih tipov, s katerimi ustvarja bedne špijonske centre in neznatne banditske, razbojniške, kriminalne tolpice. Nato je nadaljeval:

«Drugače stoji stvar neposredno za našimi mejami. Tu so se angloameriške vojaške oblasti, italijanska in avstrijska lokalna državna uprava vrgle z vsemi silami na delo, da bi razbili enotnost slovenskega ljudstva, ki se je skovala med osvobodilno vojno. Tu so pogoji za sovražno delavnost reakcije ugodnejši, saj uživajo vojni zločinci jugoslovanske emigracije vso podporo obstoječih oblasti na tem terenu.

Njihov namen je pod krinko zahodne demokracije skriti v obliki raznih psevdo demokratičnih strank agenture zahodnega imperializma, ki naj bi slabile borbeno odpornost slovenskega in resnično demokratičnega gibanja na tem ozemlju in ustvarile neko politično bazo za organiziranje imperialističnih špijonskih skupinic proti novi Jugoslaviji.

Naravno je, da so v veliki stiski tudi tam za kakršen koli političen program. Ves program se omejuje na Goebbelsovo protikomunistično borbo, vse drugo jim je nejasno. V vseh drugih vprašanjih se niti ti imperialistični hlapci med seboj ne morejo zediniti.

Duhovščina se je v veliki meri povsem povezala s profašističnimi in protislovenskimi škofi in z vojno zločinsko emigracijo. Drugi del duhovščine, zlasti na Koroškem in v Benečiji, je pasiven al, tihi pristaš OF, ki pa pod pretnjo Vatikana ne more z jasno besedo na dan. Skratka, ta duhovščina, takšna ali drugačna, ni zadostna opora za namene vojnohujskaških imperialističnih grupacij.

Zato so se oprli na vrsto raznih starih preizkušenih agentov in skušajo z njimi organizirati tako imenovano SDZ, ki naj bi imela svoje organizacije v Gorici in Trstu, zadnji čas pa že tudi v Celovcu in na Koroškem, in ki naj bi tvorila bazo za rekrutacijo špijonov proti novi Jugoslaviji. Za tako delo so mogli dobiti seveda same špijone, — poštenih ljudi ne morejo zavesti v stvar, ki nima programa in ki je odvisna samo od dobre volje gospodarjev imperialistov.

Glavno besedo v tej imperialistični agenturi ima ADVOKAT AGNELETTO. Ob Sitenčevem procesu je smatral za potrebno, da «svečano izjavi», da nima z njim nobene zveze in da ga ne pozna. Poglejmo, kdo pozna tega advokata in s čim se lahko predstavi našemu ljudstvu. Sedanji predsednik SDZ, tržaški advokat DR. JOSIP AGNELETTO je izjavil dne 23. septembra 1940 na tržaški kvesturi:

«Razen delovanja na gospodarskem polju odklanjam torej vsako obdolžitev, da sem kakor koli vršil iredentistično aktivnost v korist Jugoslavije. Ob tej priliki bi lahko celo rekel, neupoštevajoč dejstva, da sem po rodu Slovenec, da NISEM NIKDAR ČUTIL NAKLONJENOSTI DO JUGOSLAVIJE; nasprotno, vedno sem bil s svojim duhom in svojo družino prepričanja, da je naše življenje vezano s temi kraji in režimom, ki nas podpira. Iz teh razlogov si nisem nikdar želel druge oblasti razen italijanske ter sem vtisnil svoje politično prepričanje tudi svojim otrokom, ki so že itak usmerjeni antikomunistično in antiiredentistično».

Podobno izjavlja v prošnji na notranje ministrstvo v Rimu dne 30. VII. 1940:

«Do oblasti sem bil vedno spoštljiv in se z njimi nisem nikoli sprl, niti me niso preganjale. Nikdar nisem bil revolucionar ali upornik niti nisem sedaj ob svoji starosti, NI TOČNO, DA NASPROTUJEM FAŠISTIČNEMU REŽIMU. Sem discipliniran in strog do samega sebe, zaradi česar morem nujno biti pristaš reda in discipline. CELO V JAVNOSTI SEM BIL TOLMAČ FAŠISTIČNIH NAČEL, o katerih sem pisal v uvodu svoje knjige «Prva knjiga o italijanskem pravnem zakoniku», ki jo je priobčil leta 1939. Slovenski pravnik v Ljubljani».

Kadar stoje imperialisti razgaljeni v vsej svoji barbarski, nečloveški goloti pred ljudskimi množicami — ne morejo več uspevati s prevarantskimi metodami zahodnega «demokratizma» in morajo zato v boju za svoj obstanek z vso družbeno zakonitostjo poseči po barbarskih sredstvih fašizma in vsedotočiti svoje delo na ustvarjanje podtalnih, ilegalnih špijonskih skupin.

Nato je govoril o načrtih reakcije, katere udarec gre pred vsem v dve smeri: Da se s pomočjo dobro zakritih špijonov skuša vriniti na najodgovornejša mesta v javni upravi in tam izvrševati zločine špijonaže načrtnega škodljivstva, sabotaže in diverzije; da grupira frakcionaške elemente starih nezadovoljneževv vrstah partije, ki so z njo že davno prekinili.

Poudaril je, da je borba za socializem v Sloveniji posebno ostra zaradi treh meja, na katerih imperialisti sistematično organizirajo kanale za infiltracijo svojih kriminalnih plačancev na ozemlje Slovenije. Zato bo vsa skrb posvečena utrditvi naših meja ne samo z vojaškega stališča, ampak z ustvaritvijo močnega, politično trdnega, neprodušnega branika, da bi očuvali naše ljudstvo pred zločinskimi nakanami zahodnih imperialističnih obupancev.

SILE MIRU so neizmerne

Proglas mednarodne ženske demokratične zveze

(Od našega posebnega dopisnika)

RIM, 19. — «Žene, matere, sestre! Ženska mednarodna demokratična zveza se bori za mir, prijateljstvo med narodi in proti vojnim hujskačem. Te besede, napisane na našo zastavo, izražajo upanje vseh žena na svetu.» Ta poziv je ob zaključku svojega zasedanja izdala Ženska mednarodna demokratična zveza. Spomenica vztraja na dejstvu, čeprav se zdi neverjetno, «da obstajajo še danes reakcionarni krogi v prvi vrsti v ZDA, ki hočejo vojno. Toda oni se zavedajo, da narodi nočejo vojne. Iz tega razloga skušajo z grožnjami in obrekovanji, da pripravlja Sovjetska zveza napad proti ZDA, preplašiti ljudstvo. Toda sestre, ne verjemite vsem tem izmišljotinam reakcionarjev. Vsa ta kampanja, vsa ta obrekovanja pomenijo samo to, da so postali vojni hujskači mnogo šibkejši in da narodi, ki so v zadnji vojni trpeli, nočejo, da bi jih reakcionarne vlade vrgle v novo klanje. Sile miru so neizmerne in naraščajo od dneva v dan. Vojna ni neizogibna, toda izognili se je bomo, če se bodo vse demokratične sile združile v mogočno fronto za izvojevanje miru.»

Poziv našteva nato sile miru, in sicer: «Sovjetska zveza, države novih demokracij, narodi v kolonialnih deželah in celo v državah vojnih hujskačev se združujejo narodi proti svojim reakcionarnim vladam. Za mir se bori 71 milijonov delavcev, ki so združeni v Svetovni sindikalni zvezi, 48 milijonov mladincev v Mednarodni mladinski demokratični zvezi in 83 milijonov žena v Mednarodni demokratični zvezi žena.»

Poslanica poziva žene, naj se borijo za izvedbo sklepov OZN glede zmanjšanja oborožitve in proti vojni propagandi.

«Katera žena bi hotela, da bi bil njen mož ubit, samo da bi obogatil s tem peščico miljardarjev. Katera mati bi žrtvovala svoje sinove, da bi mogli imperialisti delati nove dobičke. Predstavljamo polovico človeštva in če bomo vse nastopile proti reakciji, bomo gotovo zmagale.»

Se pred izglasovanjem poslanice je izvršilni odbor sprejel nekatere resolucije kakor: 1. da je treba onemogočiti vsako propagando na novo vojno in izposlovati, da bo vojnim hujskačem onemogočeno, da bi s to propagando še nadalje škodovali človeštvu; 2. treba je protestirati proti reakcionarjem ZDA in proti vojni. Zahtevati je treba ukinitev pomoči Francu, izvesti potsdamske sklepe, nanašajoče se na nemško vprašanje; 3. razkrinkati je treba reakcionarne voditelje onih ženskih organizacij, ki se v nekaterih državah skrivajo pod plaščem nepolitičnega delovanja in špekulirajo na verska čustva žena in jim pri tem prepovedujejo boriti se za mir.

Po sprejemu teh resolucij je zasedanje izvršilnega odbora ženske mednarodne demokratične zveze končalo. Ta zveza, ki je pričela delovati pred tremi leti v Parizu s sodelovanjem okoli 30 držav, šteje danes že 52 držav, katerih ženska gibanja so udružena v ženski mednarodni demokratični zvezi.

* * *

Pogajanja med De Gasperijem in saragatovci za preosnovo vlade so zaradi nekih izjav poslanca Simorinija naletela na težkoče. Imenovani je obtožil demokristjane, da namenoma nočejo sodelovanja ter izjavil: «Če stranka večine ne bo spremenila svojega stališča, potem naj sestavi vlado sama». Te besede so povzročile precejšnjo nerazpoloženje med demokristjani. Nekateri njihovi poslanci in senatorji so sicer mnenja, da hočejo saragatovci s podobnimi izjavami doseči od De Gasperija samo večje koncesije. O tem vprašanju bo izšel jutri v «Unità» Togliattijev članek.

E. MILIČ

IVAN MARIJA ČOK

preveč znan kot angleški agent

Podobne podatke bi lahko navedli za ostale vodeče funkcionarje te nove stranke z onstran naših mej, n. pr. za: ADVOKATA DR. VESELA, UDOVIČA, SREBOTNJAKA itd. Enaka je ta družba v Gorici, kjer jo vodijo DR. KACIN, KEMPERLE, KRPAN IVAN, SIMŠIČ TROFIL in drugi. Kemperle je bil n. pr. pravni zaupnik notranjega ministrstva v Rimu in goriške kvesture, med okupacijo pa je bil v posebnem varstvu Rainerja v Trstu, ŠULIGOJ je n. pr. med osvobodilno vojno opravljal špionske posle proti našemu pokretu v korist neke tuje obveščevalne službe.

Če danes pogledamo to družbo, vidimo, da so organizatorji sami agenti, ki so že dolgo v službi zapadno-imperialističnih obveščevalnih služb. Po naročju teh služb organizirajo neko stranko, ki seveda ne more zbrati v svojih vrstah drugih kakor sovražnike ljudske in nove Jugoslavije. Ker so sami agenti, se seveda omejuje njihova glavna aktivnost na medsebojne spore in konkurenco, kdo bo bolje služil svojemu gospodarju in prejemal za to boljšo plačo.

Zanimivo je, da stoji za vsem tem znani IVAN MARIJA ČOK, ki je bil nekoč tajni organ jugoslovanskega notranjega in zunanjega ministrstva obeném, ki pa danes ne nastopa v SDZ odkrito, ker smatrajo nekateri ameriški oficirji v Trstu, da «BI TO NE BILO UGODNO, KER JE PREVEČ ZNAN KOT ANGLEŠKI AGENT». Ti oficirji se ga na eni strani boje, ker nočejo, da bi organizacija prišla pod vpliv druge obveščevalne službe, na drugi strani, ker vedo, da je toliko razkrinkan pred našim ljudstvom, da ne bi mogli pod njegovim imenom doseči zaželenih uspehov.

Torej celo tam, kjer naj bi se direktno pod pokroviteljstvom anglo-ameriških vojnih oblasti v vsej bohotnosti razvijala «oboževalna demokracija zapadnega tipa», med Slovenci ni mogoče ustvariti drugih razbijaških strank po principih zahodnega mnogostrankarskega sistema», kakor katoliške grupacije pod vodstvom tujih škofov in njihovih eksponentov ali pa neko SDZ pod vodstvom raznih bivših italijanskih špijonov, oboževalcev fašistične Italije in današnjih špijonov zapadno imperialističnih obveščevalnih služb.

Zakonitost družbenega razvoja je takšna in drugačna ne more biti. Tam, kjer je ljudstvo v borbi spoznalo svojo moč, vzelo svojo usodo v lastne roke, morajo imperialisti prej ali slej priti z vso brutalno razredno jasnosijo na dan. Tam jim ne ostaja drugo, kakor da se poslužujejo najbolj brutalnih metod fašizma, kakor delajo to v Grčiji, v nekaterih kolonijah, in da gredo na odkrito pot kupovanja hlapcev — agentov, špijonov, ki naj jim pomagajo varati narod, ustvarjati v vrstah demokratičnega gibanja nesigurnost in nevero v lastne sile, širiti klevetniške in alarmantne vesti in tako slabiti odporno silo in borbeno pripravljenost ljudskih množic.

Izmenjava brzojavk med dr. I. Ribarjem in Einaudijem

BEOGRAD, 19. — Predsednik ljudske skupščine FLRJ Ivan Ribar je prejel sledečo brzojavko novega predsednika italijanske republike Einaudija: «Sporočam vam, da me je italijanski parlament na svoji seji od 11. maja izvolil za predsednika republike Italije in imam čast izraziti Vam svoja odkrita in prijateljska čustva skupno z željo, da bi odnosi med italijanskim in jugoslovanskimi narodi postali bolj prisrčni in plodni».

Dr. Ribar je poslal Einaudiju brzojavko, s katero potrjuje prejem njegove brzojavke in zaključuje: «Čast mi je izraziti željo, da bi odnosi med narodi Jugoslavije in italijanskim narodom postali vedno tesnejši in bolj prijateljski».

Kongres kmetov v Pragi

PRAGA, 19. — Proslave stoletnice ukinitve fevdalizma v ČSR so se zaključile s kongresom poljedelcev. Kmetje so odobrili resolucijo, s katero se obvezujejo, da bodo posvetili vse svoje napore za uresničenje načrta in za izboljšanje poljedelske proizvodnje. Zadrugarji so tudi sklenili, da bodo povečali mrežo traktorskih postaj.

V navzočnosti ministra za industrijo Flerlingerja so položili temeljni kamen za tovarno poljedelskih strojev «Krivanj» v Turčanskem Sv. Martinu na Slovaškem. Tovarna bo dograjena v letu 1953. in bo lahko zaposlila 6000 delavcev.

Fizkulturne manifestacije v Pragi

PRAGA, 19. — Letos bodo v Pragi velike fizkulturne manifestacije, ki se bodo začele 19. junija. Udeležilo se jih bo 120 tisoč pionirjev od 6. do 14. leta. Od 27. do 29. junija pa bo nastop 80 tisoč mladincev od 14. do 18. leta. 7 julija bo najvažnejša manifestacija, na kateri bo nastopilo nad 85 tisoč čeških in slovaških fizkulturnikov.

AMERIŠKI GENERAL odklanja povratek iz ZSSR

Pismo vojaškega atašeja ZDA v Moskvi predsedniku moskovskega sovjeta — ZDA se pretvarjajo v fašistično državo

MOSKVA, 19. — General ameriške vojske James Mc. Millin, ki je bil svojčas vojaški ataše pri ameriškem poslaništvu v Moskvi, je poslal predsedniku moskovskega sovjeta sledečo pismo:

«Pred dvema leta sem prišel v Sovjetsko zvezo iz ZDA, kjer sem rojen in kjer sem bil vzgojen in dokončal šole. Bil sem vedno tuj politiki, ki je sedaj v Ameriki orožje v rokah članov kongresa, senatorjev in poslovnih mož v trajni borbi za njihove osebne dobičke in za oblast. Ko sem živel v ZDA, nisem mogel niti misliti, da obstaja sistem vlade kakor je v Sovjetski zvezi, kjer se upoštevajo navadni ljudje in kjer stremijo po stalnem izboljšanju življenjskih in kulturnih pogojev ljudstva.

Komaj ko sem prišel v Sovjetsko zvezo, sem razumel, da je politika sedanje ameriške vlade rezultat kriviočnega političnega sistema, ki vlada v ZDA, kjer si posameznik lahko ustvari bogastvo z zasužnjenjem svojega bližnjega. Jasno sem razumel, da predstavlja politični sistem v državi, kjer so vsa naravna bogastva in industrija v rokah majhne skupine plutokratov, največjo krivico.

Pri opazovanju sovjetskega ljudstva, njegovega načina življenja in mišljenja sem razumel, da pripada bodočnost tej državi, kjer vse kulturne, tehnične in znanstvene pridobitve služijo vsemu ljudstvu. Vidno je, da je kapitalistom že zdavnaj jasno, da predstavlja politični sistem, kjer vse pripada ljudstvu, za njih veliko nevarnost. Samo to lahko pojasni napade ameriških kapitalistov proti Sovjetski zvezi.

V znak protesta zaradi protisovjetske politike, ki jo sedaj vodijo v Ameriki, odklanjam povratek v ZDA in ostajam v Sovjetski zvezi. Podobno pismo sem poslal tudi ameriškemu poslaniku v Moskvi.»

Jutri bo ameriška predstavniška zbornica razpravljala o odobritvi ukrepa, ki bo pomenil začetek pretvarjanja države v fašistično državo, če bo Mundtov zakon o postavitvi demokratične opozicije izven zakona izglasovan.

Zakon je izdelan po vzorcu nacističnih zakonov. Uvedli so male spremembe v besedilu, da prikrijejo pravi pomen zakona in da zmanjšajo odpor desničarskih sindikalnih voditeljev proti njim.

Če bo kongres odobril ta zakon, bo to pomenilo dokončno uničenje neodvisnih delavskih sindikatov, konec svobodne diskusije o političnih vprašanjih, ustvaritev statuta za «državljane druge stopnje», t. j. za ameriške državljane, ki so rojeni v inozemstvu (ukrep bo prizadel 15 milijonov oseb), ustvaritev zakonitega orožja za likvidacijo vseh kulturnih organizacij in zadušitev vsega naprednega kulturnega socialnega in političnega delovanja.

Danes je zbornica odobrila osnutek Mundtovega zakona, ki določa strogo nadzorstvo nad delovanjem «komunistov» v ZDA. Osnutek

Star zajec...

Majsko sonce nas je pred dnevi spremljalo ob popotovanju po gornji tržaški okolici po vaseh vzdolž strateške ceste, ki so jo napeljali prek revnih kraških njivic, za kar so dali v poslednjih dneh, po enem letu velikih obljub, sramotno odškodnino in še to le nekaterim oškodovancem. Povsod smo malce prisluhnili našim kmetom, ki so se pritoževali zaradi visokih davkov, ki jih ne zmorejo, o škodi, ki jo povzročajo vojaki zasedbenih čet v tolikšni meri, kot da je pustošenje polj z različnimi «manevri» in vojaškimi vajami tudi vključeno v «Marshallov plan».

Ni vrag, da bi se ob vseh teh pritožbah ljudi ne bi spomnil z nekim posebnim veseljem rdečih lic nekaterih gospodov okrog oblasti, ki nam potem ko so bili najsvobodneje in najbolj demokratično izvoljeni na sedežu okupacijskih oblasti ob sodelovanju raznih Secret-ov tako sijajno upravljajo pod Trumanovim mečem našo cono, da jim prav štiri in dvajset ur na dan ne zmanjka besedi o svobodi in demokraciji in o še kakšni drugi njihovi papirnati zadevici.

Tako nas je pot zanesla v Zgorik, kjer predseduje občinskemu svetu gospod Gruden, katerega smo našli v njegovem lepo negovanem in obsežnem vinogradu.

Posedli smo po travi in vprašati, kako kaj dela občinski svet, oziroma kdaj bo imel občinski svet kakšno sejo, da bi lahko prisostvovali.

Na prvo vprašanje ni gospod Gruden ničesar odgovoril, na drugo pa je dejal: — Oh, seveda, brez skrbi, obvestili vas bomo.

— *Ali se občinski svet, kateremu predsedujete vi, gospod Gruden, zanima kaj za probleme sgoniških kmetov?*

— Seveda se, o seveda, se, se.

— *Ali bi mi lahko povedali v čem?*

— Seveda, sš, seveda, o gotovo... Hmmm... Za vse, kar se v občini dogaja.

— *Ali občinski svet, zato da si olajša delo, sklicuje ljudi pred svojo sejo in se posvetuje o vseh problemih, ki bi jih bilo treba rešiti? Bolj gotovo pa tega občinski svet ne naredi, ker smatra, da lahko rešuje sam vse probleme — kajne, gospod Gruden?*

— O, seveda, seveda, sam vse rešuje, vse...

— *In na sejah govorite slovenski?*

— Slovenski, da, da.

— *In tajnik Gambini, ki je Italijan iz Trsta, razume?*

— Razume in je zelo prijeten človek. Zenicam, ki prihajajo ob petkih dopoldne — *pri tem se je — to je edini dan v tednu, ko gospod Gruden ganjen nasmehnil prihaja gospod tajnik — op. pisca)* — pravi, da naj povedo, kar po slovensko, če italijansko ne znajo dobro.

— *Ali ni bil gospod tajnik «podestà» v Št. Petru na Krasu v času fašizma?*

— Ne, ne v Št. Petru, bil je v Senožečah.

— *Zapisnike s sej delate v slovenščini in italijanščini, kajne?*

— Da, da. V štirih kopijah. V vsakem jeziku po dve.

— *Na «prefekturo» pa jih pošljete v italijanščini, kajne?*

— Se razume.

— *Kako pa, gospod Gruden, so ljudje zadovoljni?*

— Saj veste, kako je. Zadnjič so prišli pod občino. Vedno tistih šest «kaštronov», ki so proti. *(Na občini jih je bilo takrat okrog nekega oficirja zares šest, medtem ko je množica ljudi protestirala zaradi previsoke odmere davkov, rekvizicije zemljišč itd.).* Policija jih je potem razgnala. Saj niso prišli zaradi visokih davkov, to je bila samo «finta», prišli so zaradi občinskega sveta.

— *Ali je občinski svet kaj ukrenil proti visokim davkom, da tako mislite?*

— Je, je... — *(več ni povedal)* ...toda kaj boste, včasih je «en hekt» vina stal 120 lir, danes stane toliko en liter. Davek je zato tudi narasel.

— *Dobro, če že tako tolmačite, toda tukaj nimajo vsi vinogradov, kajne, gospod Gruden, kako pa tisti?*

— Tisti pa ne plačujejo toliko davka.

— *To najbrž ne bo držalo. Kaj pa davek na nepremičnine, davek na delovno silo itd. itd.?*

— Eh, dragi moj, davkov samo v Avstriji ni bilo čutiti. Sedaj pa...

— *Kaj pa zaradi rekvizicije zemljišč, ste že ukrenili kaj, ko so vsi ogroženi v Zgoniku?*

— Sem bil doli v Trstu pred dnevi, so rekli, da bodo poslali formularje...

— *Pa vendar gospod Gruden, saj so rekvirirali že pred poldrugim mesecem, pa šele nekakšni formularji, ki da jih bodo poslali.*

— Se ni toliko, še ni toliko časa... Eh, saj veste, kako je po pisarnah.

— *No — smo potem zaključili — hvala, gospod Gruden. O tem kar ste nam povedali, imamo seveda mi svoje mnenje in bomo morda tudi pisali. To gotovo razumete in...*

— Razumem, razumem..., saj sem... star zajec.

— *Na svidenje!*

— Na svidenje!

Morda je hotel reči, da je star lisjak, kot se navadno pravi, pa se je nehote spremenil v zajca. Morda, kdo ve?

Vendar, če se je že hotel primerjati — simbolično seveda — z zajcem ali lisjakom, naj čitatelji presodijo, kaj mu po njihovem mnenju bolje pristoja.

PIK

Še vedno premila kazen za kolaboracionista Del Bella in Pavata

Pred okrožnim sodiščem se je nadaljeval proces proti kolaboracionistoma Del Bellu Vitalinu in Pavatu Rafaelu.

Ob pričetku procesa, je prvi pričal Paoluzzi Egidij iz Novigrada. Ta je povedal, kako se je 2. marca 1944 nahajal prav v bližini partizana Rusiča Antina, kateremu je salva iz nemške strojnice skoro odstrelila nogo. Videl je Del Bella, ki je privozil s kolesom v družbi še nekaterih drugih miličnikov in hotel zapeljati kar čez ranjenega Rusiča, kar pa so mu zabranili drugi fašisti. Tedaj se je Del Bello zadrl na ranjenega Rusiča: «Malopridnež, slepar, hotel si uničiti naše družine, toda sedaj si padel v naše roke». Videl je nato, kako je neki Nemec ustrelil Rusiča, toda ne ve povedati, kje se je tedaj nahajal obtoženec. Pojasnil je tudi, da ni bil obtoženec tisti, ki je dal piti ranjenemu Rusiču, kot je sam trdil, ampak neki Beltramin.

Tej priči je sledila še cela vrsta drugih, ki pa so povedale, le kar so slišale od drugih oseb. Priča Stokovič pove, da je obtoženec sodeloval pri rastrelamentih v okolici Bužinije in pri preiskavi v hiši Demitri. Priča Valenta, katero je predlagala obramba kot razbremenilno pričo pove, da se je nehajala takrat ob strani ranjenega Rusiča.

Obtoženec Del Bello je v družbi nekega de Vescova odplul z barko 10. junija 1945. do neke edinice zavezniških vojakov, ki se je nahajala v dolini Mirne, z namenom, da jih pregovori, naj ustavijo barko, na kateri so se peljali partizani, ki so zapuščali Novigrad. Obtoženec to dejanje zanika, toda priča ga ponovno potrdi.

Javni tožilec je nato v svojem govoru poudaril posamezna dejanja, ki so bila osvetljena na tem procesu. Za oba obtoženca je zahteval strogo kazen.

Advokat Ponis je skušal zmanjšati odgovornost obtožencev in je končal s pozivom, naj Del Bella oprostijo, za Pavata pa je prosil zmerno kazen.

Sodni dvor je po dolgem posvetovanju spoznal oba obtoženca za kriva.

Del Bella je ljudsko sodišče sodilo na 11 let prisilnega dela z odvzemom prostosti, obtoženca Pavata pa na 9 let prisilnega dela z odvzemom prostosti. Oba se kaznujeta tudi z izgubo civilnih in političnih pravic za dobo petih let in na poravnavo sodnih stroškov. Poravnati morata tudi stroške za vzdrževanje v zaporu. Všteje se začasni zapor za Del Bella od 1. septembra 1947, za Pavata pa od 28. novembra 1947.

Tako sta dva zločinska tipa, ki sta tekom NOB izvajala teror nad domačim prebivalstvom in pokazala vse svoje zverinstvo nad partizani, plačala svoj račun.

Literarna in kulturna revija „Razgledi"

Izšla je trojna številka «Razgledov» za leto 1948. Četrta in peta številka je v tisku.

Cena trojne številke je 300 lir.

Naročila sprejema uprava «Primorskega dnevnika», Trst, Goldonijev trg 1, I.

Občni zbor Planinskega društva v Trstu

Redni občni zbor Planinskega društva v Trstu bo v petek dne 28. maja t. l. ob 8 zvečer v prostorih krožka tiskarjev (Poligrafici) v ul. Trento št. 2-II. Je to celoletni pregled naše planinske delavnosti, zato naj se ga udeleže vsi planinci, člani in onj, ki žele to postati

TRŽAŠKI DNEVNIK

Rešimo naše poljedelstvo

Vsa demokratična mladina mora danes pomagati kmečki mladini v borbi za njene pravice

Kraška in istrska zemlja je bila vedno precej skopa ter je zahtevala od svojih obdelovalcev precej truda, preden je dala vsaj nekaj pridelkov. Toda kljub temu so ji naši kmetje stoletja in stoleja z ljubeznijo obdelovali. Kolikšna je ljubezen naših kmetov do te zemlje, lahko spoznamo, če se ob nedeljah zvečer sprehodimo po naši okolici ter vidimo kmetice in kmečko mladino, kako pobirajo kamen za kamnom s svojih njiv. In ti kmetje, ki so s svojim delom toliko koristili, zapuščajo danes svoje domove in prihajajo v mesto, da bi si našli delo, s katerim bi se lahko preživljali. Kmet je steber proizvodnje, toda vprašajmo se, kaj dobi v zameno za svoj trud? Samo revščina, trpljenje in pomanjkanje so plačilo za njegov trud. In v takšnem položaju so danes tudi mladi kmetje, ki so v prvi vrsti prisiljeni iskati delo v mestu, ker jim je obstoj na domači zemlji nemogoč.

Dva sta najvažnejša faktorja, ki povzročata, da postaja položaj kmečke mladine iz dneva v dan bolj obupen, prvi je ta, da popolnoma primanjkuje strokovnih šol, ki bi lahko dajale dovoljno teoretično in praktično izobrazbo mladim kmetom, drugi pa stalno višanje zemljiških davkov.

Do 1943 so še obstajali razni poljedelski tečaji, ki so pa pozneje popolnoma izostali. Danes imamo dva poljedelska tečaja in sicer enega v Škednju in drugega na Guardielii, medtem ko sta se tečaja na Opčinah in Katinari izpremenila v trgovska tečaja. Zaradi pomanjkanja strokovnih tečajev za naše kmete, primanjkuje naši mladini teoretično in praktično znanje ter se iz dneva v dan bolj čuti pomanjkanje specializiranih obdelovalcev zemlje. Razen tega moramo še pristaviti, da se v obeh tečajih, ki smo ju prej navedli, poučuje v italijanskem jeziku, čeprav so učenci, ki posečajo te tečaje vsi Slovenci.

Da bi bil položaj še bolj obupen, je vojaška uprava toliko zvišala zemljiške davke, da bi kmet moral trdo delati, če bi jih hotel izplačati. Samo v dveh letih, so se davki večkrat povečali; razen tega morajo majhni zemljiški posestniki plačati za vsakega najetega delavca poenotene davke, ki znašajo letno 31.550 lir.

Zato pač ne bo težko razumeti, zakaj zapuščajo danes kmetje svojo zemljo ter si iščejo dela v mestu, ki je mnogo manj naporno ter bolje plačano.

Kongres delovne mladine bo moral pregledati vse te probleme in pokazati kmečki mladini pravo pot, po kateri bo lahko uresničila svoje zahteve ter dosegla svoje pravice. Samo skupna borba vse kmečke mladine bo lahko rešila naše kmetijsko gospodarstvo.

Da bi bila borba res zmagovita, mora vsa mladina svoje probleme dodobra poznati in jih proučiti ter se združena boriti za uresničenje tistih zahtev, ki so življenjske važnosti za izboljšanje gospodarskega položaja na Tržaškem ozemlju.

Kulturna prireditev Z.P.P. v Škednju

Dramska skupina Zveze primorskih partizanov priredi v petek 21. t. m. v Škednju v Domu kulture dramsko-koncertno prireditev s sledečim sporedom:

I. Cankar: «Hlapec Jernej», drama v 7 slikah, režiser Justo Košuta.

Partizanske pesmi: poje tenorist Rado Kodermac.

Nastop partizanskega pevskega zbora Prosek-Kontovel.

Dober plen cigaret

Verjetno na podlagi ovadbe in deloma tudi sumnje, je napravila policija preiskavo na domu Jožefa Giorgione, v ul. Largo Pitteri 1, kjer so v resnici našli kar 700 zavojčkov ameriških cigaret. Policija je cigarete zaplenila in njih izročila sodišču.

Tudi Giorgiona so zaprli in se bo moral zagovarjati zaradi tihotapstva in črne borze s cigaretami.

Davčna policija je napravila nepričakovan obisk tudi na ladji «Meridian Victory» in tam presenetila mornarje Samuela Cohena in Florentina Guynyerja, pri katerih je našla in zaplenila 3400 cigaret.

Preveč gorečnosti gospod policaj

Včeraj popoldne ob 15 je prišel s koprskim parnikom v Trst med drugimi potniki tudi mehanik Zdravko H. Kot domačin iz Kopra je imel vse dokumente v redu in policija ga je pri pregledu že pustila naprej. Tedaj pa se je nek policaj premislil in ga poklical nazaj.

Odpeljal ga je v bližnjo čuvajnico, kjer ga je dolgo in temeljito pregledoval in prebrskal listnico in vse dokumente. Ves ta čas je moral H. stati z rokami v vis. Ko se mu je zdelo tega šikaniranja dovolj, je začel protestirati proti takemu postopanju, ki je očividna kršitev obstoječih predpisov za promet med obema deloma Tržaškega ozemlja. Sele potem ga je policaj pustil in se «opravičil».

Potem bodo pa zopet rekli, da so Jugoslovani tisti, ki šikanirajo ljudi in ovirajo promet.

K FESTIVALU NARODNIH NOŠ

Pokažimo to, kar je naše najlepše

13. junija bo v Lonjerju festival slovenskih tržaških narodnih noš. Brez dvoma bo to velik praznik tržaških Slovencev. Pokazal bo ogromno rast duhovne sile našega ljudstva, njegovo povezanost na tradicije, ki so v njem globoko zakoreninjene in se kažejo ravno v tem, s kakšnim spoštovanjem so Slovenci hranili svojo narodno nošo od roda do roda ter jo očuvali pred fašističnim terorjem. Na žalost pa je v veliko primerih romala ta svetinja z njimi v grob, kar je pomenilo veliko kulturno škodo, ki se ne more več popraviti.

Ta festival pa bo obenem tudi pokazal, da je prav od pravilnega političnega dela in od idejno usmerjene ljudske prosvete odvisno, kako bodo znali Slovenci braniti svoje pozicije v Trstu ter se upirati načrtnim raznarodovalnim težnjam okupatorjev, ki pod krinko svobode in demokracije uporabljajo metode premaganega fašizma v borbi proti demokratičnemu slovenskemu ljudstvu.

Pobudo za to veliko kulturno manifestacijo je dalo prosvetno društvo v Lonjerju, ki vodi tudi vsa pripravljalna dela. Prav to dejstvo, da prihajajo pobude od najnižje kulturne edinice, da dajejo pobudo za prosvetno delo naši delavci, kmetje in delovna inteligenca pa kaže prav na to, da je naše prosvetno delo na pravi poti, ker je vzbudilo k sodelovanju vse poštene ljudi, ki jim je do tega, da se dvigne kulturna raven našega ljudstva in da se ohrani to, kar je njemu lastno. Da pa bo ta kulturna manifestacija tudi čim bolj uspela, je zlasti potrebno, da to delo podprejo tudi ostala prosvetna društva in množične organizacije. Naše geslo bodi: niti ene narodne noše ne sme biti v Trstu, ki se ne bi udeležila tega festivala!

Zlasti iz onih tržaških okrajev, kjer ima slovenska narodna noša posebno značilnost ter se loči od drugih noš, bi bilo potrebno, da bi prišle narodne noše v skupinah ter tako tvorile zaključeno celoto z vsemi značilnostmi posameznih krajev. To bo dalo vsej prireditvi še poseben poudarek in folklorno obeležje. Vsi oni pa, ki trde, da Slovencev v Trstu ni, ker jih pač nočejo videti, bodo lahko spoznali, da imamo veliko kulturo in da smo tu doma, tu v velikem mestu, za katerega se je bila bitka na mednarodnih forumih. Pokažimo to, kar je naše najlepše, to kar so naši dedje in babice čuvali ter smo si z velikim trudom ohranili skozi stoletja.

TEDEN RDEČEGA KRIŽA

Zacelimo rane preteklosti

Rdeči križ mora postati ljudska organizacija in nosilec zdravstveno - higienske kulture na vasi in v mestu

Teden Rdečega križa bo letos ta mesec, in sicer od 23. do 30. t. m. Ob tej priliki je potrebno, da objavimo nekaj misli o sedanjem stanju naše organizacije in o njenem delovanju.

Na ozemlju Julijske krajine je obstajal italijanski RK, ki je bil kot vse organizacije proslulega fašističnega režima osovražen pri našem ljudstvu, ker je fašistični režim vsestransko izrabljal tudi to humanitarno organizacijo v svoje raznarodovalne namene, v katerem je tudi deloma uspel; ta ustanova je bila tudi med samim italijanskim ljudstvom osovražena in ni nikdar imela širšega množičnega značaja.

Ni čudno, da se je vse naše ljudstvo, ko se je otreslo proslulega režima s splošno vstajo in vzpostavitvijo svoje ljudske oblasti, otrésło tudi onih ustanov, ki so izrabljale svoj položaj. Tako je zrasla po volji ljudstva tudi organizacija RK, ki nam je služila v najkrutejši borbi proti okupatorju. RK našega ozemlja je bil izraz širokih ljudskih množic in organizacija, ki je utrjevala med italijansko-slovenskim ljudstvom bratstvo, še posebno v istrskem okrožju.

Resnici na ljubo moramo priznati, da je le tu in tam kakšen funkcionar, tudi višji, enega ali drugega obstoječega RK iz političnih razlogov od časa do časa sodeloval tudi z našimi organizacijami; v splošnem vztrajamo na tem, da sta RK tako italijanski kakor prejšnji jugoslovanski vršila pretežno špijonske misije; zato je bila tembolj nujna organizacija iz ljudstva in za ljudstvo. Naš RK, vseljudska organizacija ima v svoji kratki zgodovini že pisane častne strani zaslug v borbi zoper skupnega sovražnika.

Takoj po osvoboditvi je zajel Rdeči križ za Trst in ozemlje najširše demokratične množice pri vseh treh tu živečih narodih. Nihče ni naši organizaciji oporekal pravice do njenega delovanja, ki je bilo vsestransko zaslužno in ki se je vedno uveljavljalo s svojo informativno in drugo službo na mednarodnem polju.

Z delom v istrskem okrožju ne moremo biti preveč zadovoljni, kakor tudi s tolmačenjem nalog RK s strani odbornikov te organizacije. Politične prilike, ki so delile naše okrožje v koprski okraj, ki je spadal pod Ajdovščino, in bujski okraj, ki je tvoril enoto z ostalo Hrvatsko Istro, pripadajoč oblastnemu odboru za Hrvatsko Istro. Posledica tega, predvsem pomanjkanja enotnega vodstva, je bilo pešonje organizacije. Te nedostatke smo odpravili z ustanovitvijo okrožnega odbora RK za Istro, ki je bil izvoljen meseca marca in ki je v tesni zvezi z glavnim odborom RK v Trstu, tako da sedaj imamo enotno postavljene probleme.

Kar pa je največje zlo in ki ga je treba odpraviti, in to brezpogojno v najkrajšem času, je nepravilno, ali bolje rečeno spačeno pojmovanje, ki se je razpaslo med našim ljudstvom o namenu našega RK. Mislili so, da je to organizacija urad za razdeljevanje več ali manj vrednih pošiljk raznih mednarodnih ustanov. Potrebno je, da takoj pojasnimo pravo pojmovanje nalog te organizacije. RK ne sme biti od časa do časa preosnujoča se organizacija, ampak gibanje, ki mora zajeti vse naše ljudstvo. Teden RK naj ne bo samo propagandnega značaja, ampak naj bo to začetek rednega delovanja v prid našemu ljudstvu. Se zdaleka niso zaceljene rane, ki nam jih je pustila kruta borba zoper okupatorja, še se poznajo med našim ljudstvom posledice fašističnega terorja tudi v zdravstvenih vprašanjih. Rdeči križ se ne smé omejevati na pripravo zalog za morebitne nesreče, kot so n. pr. požari, povodnji itd. Omejiti se tudi ne sme na pomoč pri morebitnih epidemijah, bolezni, ampak mora preprečevati te zadnje s stalnim širjenjem zdravstvene kulture med ljudstvom; voditi mora borbo proti vsem onim pojavom, ki se pozneje izkažejo kot vzroki kolektivnih nezgod.

Naloge RK morajo poznati ne samo okrajni ali okrožni funkcionarji, zdravniki, nego jih moramo razširiti z literaturo in zdravstveno izobrazbo med naše ljudstvo. Postaviti moramo ambulante, organizirati vsako leto tečaje za sestre RK, ki bodo nosilke zdravstva na vasi; treba je dati našim vasem sredstva za nabavo omarice za prvo pomoč. Naša vas čuti potrebo po najosnovnejših zdravstvenih kakor tudi higienskih navodilih. Mnogo zla se da odpraviti na tem polju s kolektivnim sodelovanjem. Ko govorimo o vasi, moramo omeniti tudi naša mesta, predvsem istrska. Tu je večkrat še slabše. Stara in srednjeveška ter nezdrava stanovanja leglo vsemogočih bolezni, zapirajo vase družinč, ki hirajo, ker lastnikom ni mar za svoje najemnike. Največ delovnega ljudstva v mestih je v nezdravih stanovanjih.

Higiensko-zdravstveni problem naše Istre in našega poželja je jasen. Nujno je, da potom RK organiziramo množične akcije, ki naj bodo v oporo vsem naporom, ki jih ima ljudska oblast na tem polju. Iniciativni odbor za Istro, organizator tedna Rdečega križa, si je razdelil svoje delo na zdravstveno-higienско, propagandno, tehnično in finančno komisijo. Te komisije, ki bodo skupno in pod vodstvom okrožnega odbora RK izvedle kampanjo za istrsko okrožje, imajo nalogo, da izdelajo načrt vsaka po svoji liniji, predvsem tako, da bo načrt tem širši in tem popolnejši. V svesti smo si, da bo teden RK uspel, v kolikor bodo pri tem tednu sodelovale vse naše množične organizacije in pristopile k delu, to se pravi, da moramo na delo mi vsi.

Nikoli in nikdar ne bo na mestu geslo kakor sedaj «Narod sebi». Na delo za izvedbo tedna RK, da se ta oživi in posladi.

Frano Stoka

Razprava o avtomobilih se nadaljuje

Včeraj zjutraj se je nadaljevala sodna razprava o 28 ukradenih prevoznih sredstvih iz avtomobilske garaže IRCO. Potem ko je sodišče zaslišalo priči Davidsona in Spencea, je predsednik sodišča kapitan Leaning sporočil, da je sodišče končalo z obravnavanjem tretje skupine obtožencev.

Tako so za tem začeli obravnavati četrto skupino obtožencev, med katerimi so tile obtoženci: Bellicini, Praselli, Hastie, Stronach, Vatti, Ferluga Viljem, Millo, Buzzai, Crevatin, Pellizon, Bonazza, Kotnič, Scianamlo in Viezzoli. Zdi se, da so člani te skupine zapleteni v tatvino enega tovornega avtomobila in 10 motornih kolesa.

Tako se lažejo

Tisto trobilo, ki se naziva tudi «Giornale di Trieste» je v svoji številki od 12. t. m. objavilo vest, da sta dva jugoslovanska delavca pobegnila z dela na sežanski progi. Ob dveh ponoči sta baje prišla v Trebče, kjer sta zbudila ljudi in jih vprašala, kje je najbližja policijska postaja, ker da sta pobegnila iz Jugoslavije. «Giornale di Trieste» ve povedati, da so jima ženske ob tej novici začele znašati jedačo in pijačo, ki bi zadostovala za najmanj teden dni.

Ko so vaščani iz Trebč zvedeli za to poročilo, so se nemalo začudili in seveda tudi razjezili nad takim lažnim in zlonamernim poročanjem. Res je namreč le to, da sta dve ženici dali dvema neznancema skodelico kave, ker sta mislili, da sta prišla samo malo pogledat iz Jugoslavije. Obadva sta previdno zamolčala, da sta begunca in tudi nista ženicama ničesar omenila o policiji. Podobno potvarjanje resnice lahko porodijo le bolne fantazije urednikov takih «najbolje informiranih» časopisov.

Zahvala godbam

Odbor za proslavo prvega maja 1948 v Trstu se zahvaljuje godbam Rinaldi in iz Barkovelj, kakor tudi ostalim godbam, ki so sodelovale pri proslavah in telovadnem nastopu ob priliki prvega maja 1948 v Trstu.

Odbor za proslavo prvega maja 1948

Opozorilo

«Ker danes nimamo prostora, bomo članek iz včerajšnje številke pod naslovom «Nekaj misli ob prvi številki letošnjih «Razgledov» nadaljevali v jutrišnji številki).

KOLEDAR

Četrtek 20. maja
Bernard, Ljubinica
Sonce vzhaja ob 4.24, zahaja ob 19.37. Dolžina dneva 15.13.
Luna vzhaja ob 16.51, zahaja ob 3.10.

Jutri 21. maja
Srečko, Hrabra

Spominski dnevi

1799 se je rodil Honoré de Balzac, slavni francoski pisatelj. Umrl je 18. VIII. 1850.

1506 je umrl Krištof Kolumb, ki je odkril Ameriko. Rodil se je leta 1446.

PRESKRBA

Razdeljevanje bele moke. Začelo se je razdeljevanje po 1 kg bele moke vsem skupinam mesta in podeželja na odrezek XI — testenine živilske nakaznice. Konec razdeljevanja 31. t. m. Cena v mestu 33, na podeželju 35 lir za kg.

Dvig nakazil. Do danes morajo vsi razdeljevalci živil dvigniti pri občinskem prehranjevalnem uradu nakazila sladkorja in masti.

Isto naj store vodje podeželjskih prehranjevalnih uradov pri Sepralu.

KONFERENCE OF

Konferenca OF Stare mitnice bo jutri v petek ob 20.30 v krožku «Tomažič» v ul. dei Leo. Razpravljalo se bo o problemu volitev na našem ozemlju. Vabimo vse Slovence tega dela mesta, da se konference udeleže.

RAZNO

Predstavniki kulturnih krožkov in športnih odsekov, ki se bodo udeležili izletniške tekme v hitri hoji ob priliki majniškega izleta na Krasu vabimo, da se udeleže seje, ki bo danes ob 20 v ul. Canova 25-II zaradi izredno važnih obvestil.

Razdeljevanje birovega drožja. V ponedeljek od št. 66 do 100 ter za Domjo, v torek od 101 do 140 ter Padriče, v sredo od 141 do 190 ter Gropada, v četrtek od 191 do 270 in Geo, v petek od 1 do 29, v soboto od 30 do 65 ter Boršt, v nedeljo za Bazovico in Prosek.

ENOTNI SINDIKATI

KMETIJSKA STROKOVNA ZVEZA ES opozarja vse čebelarje, ki so se vpisali za pašišča, da se takoj javijo v njenem uradu. ul. Imbriani 5-I.

Kulturni in športni odsek. V petek ob 19.30 bo na sedežu v ul. Imbriani 5 seja kulturnih referentov upravnih in tovarniških odborov.

Oblačilni oddelek. Tovarniška prodajalna ES v ul. Zonta 2 javlja vsem delavcem, da ima na razpolago plave delovne obleke po 2.740 lir, kakor tudi hlače in suknjič iste barve po 3.215.

PROSVETNA DRUŠTVA

Delavska dramska družina iz Izole priredi danes, 20. t. m. ob 20.30 pri kulturnem krožku «Ravbar» na Greti sovjetsko komedijo «Zelena veja» in farso «Detomorilec Atteon». Pridite vsi!

Izlet PDT na Trnovsko planoto, na Lokve in Zeleni rob

V nedeljo 6. junija t. l. priredi planinsko društvo v Trstu planinski izlet na Trnovsko planoto čez Col in Otlico, na Lokve, od tu peš na Zeleni rob nad Tribuškimi stenami. Povratek preko Čepovana in Nove Gorice. Vpisovanje le do sobote dne 22. t. m. do 12 v čevljarni Pirc v ul. Settefontane 3 in v krožku tiskarjev v ul. Trento 2-II. vsak dan od 19 do 20.

Mlade delavke!

V nedeljo ob 10 bo na sedežu Delavske športne zveze v ul. Conti št. 11 govorila tov. Mirella Balbi o skupni borbi vseh deklet, vključenih v mladinsko fronto za delo, mir in enakopravnost.

Dekleta, ki se preživljate s svojim delom! To je vaša konferenca, saj bodo na njej obravnavani vsi vaši življenjski problemi. Zato se je polnoštevilno udeležite!

DAROVI IN PRISPEVKI

Za 1. maj je darovalo prosvetno društvo «Slovenec» iz Boršta kot čisti dobiček prireditve v Skofijah 6000 lir. Prebivalci vasi Prščanci pa so nabrali v isti namen 1.125 lir, 35 kg testenin, 5 kg riža in 1 kg fižola.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 20. maja ob 20.30: Kostantin Simonov: «RUSKO VPRAŠANJE»

Ljudska predstava v Prosvetnem domu na Opčinah po znižanih cenah.

PROSIMO TOČNOSTI!

GLEDALIŠČE VERDI

Nocoj ob 20.30 bo dramska skupina Ricci-Adani nastopila s Sarmentovimi «Najlepšimi očmi na svetu». Jutri tudi ob 20.30 bo predstava na čast Renzu Ricciju s Shakespearovim «Hamletom».

Redni občni zbor SHPZ

Slovensko hrvatska prosvetna zveza bo imela v nedeljo 23. t. m. ob 8.30 zvečer v kulturnem krožku «Škamperle» pri Sv. Ivanu svoj redni letni občni zbor. V soboto bo prav tako v krožku «Škamperle» ob 16 konferenca, na katero so vabljeni delegati vseh prosvetnih društev in ustanov.

V nedeljo so na sporedu poročila tajništva in posameznih odsekov, diskusije in pa volitve novega odbora.

Predkongresna zborovanja in konference delovne mladine

V nedeljo, 23. t. m. ob 10 dopoldne bo na sedežu Delavske športne zveze v ul. Conti št. 11 zborovanje za dekleta.

V četrtek, 27. t. m. ob 10 bo v ul. Conti 11 zborovanje, kjer bodo razpravljali o brezposelnosti in socialnem skrbstvu.

Izredni občni zbor S.P.D. „Sl. Škamperle"

Slovensko prosvetno društvo «Slavko Škamperle» ima danes 20. t. m. ob 20.30 svoj izredni OBČNI ZBOR v dvorani Ljudskega doma pri Sv. Ivanu. Zaradi važnosti občnega zbora se naprošajo vsi člani, da se občnega zbora gotovo udeleže.

Rojstva, smrti in poroke

Dne 19. maja 1948 se je rodilo 11 otrok, umrlo je 7 ljudi, porok pa je bilo 8.

CIVILNE POROKE: kapitan Cyril William Ayton in uradnica Anita Landi.

CERKVENE POROKE: agent C. P. Italo Pellegrini in zasebnica Marija Pierina Orlandi, delavec Josip Cucek in zasebnica Antonija Belovec, obrtnik Bruno Cakotič in uradnica Mirella Vettor, uradnik Gualtiero Taučer in zasebnica Lidija Barzelogna, šofer Federico Scapin in zasebnica Ivana Rudež, litograf Luigi Blezza in litografkinja Angela Dobrila.

UMRLI so: 66-letna Stefanija Gregorutti por. Lovisato, 42-letni Alfredo Tomasin, 74-letna Marija Rozas vd. Rozas, 63-letni Odorico Pitacco, 76-letni Giovanni Caracuglia, 87-letna Giuseppina Mendot Cicchiati, 68-letna Italia Vittoria Bodini vd. Dujnrič.

Radijski spored

TRST II (m 203.6, Kc 1474)

v četrtek 20. maja

7.29. Otvoritev. 7.30. Koledar. 7.33. Jutranja glasba. 7.45. Napoved časa in poročila. 8.00. Zaključek. 11.29. Otvoritev. 11.30. Reproducirana glasba. 12.00. Novi svet. 12.10. Pesmi jugoslovanskih narodov. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Lahka glasba. 13.30. Skladbe Novaka in Janačeka. 14.00. Dnevni pregled tiska. 14.15. Pestra glasba. 14.28. Citanje sporeda. 17.29. Otvoritev. 17.30. Plesna glasba. 18.00. Žena in njen svet. 18.30. Klavirske skladbe Vitezslava Novaka izvaja pianistka Mirca Sancin. 18.50. Glasbena igra. 19.00. Slovenščina za Slovence. 19.15. Pestra koncertna glasba. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Glasba raznih narodov. 20.30. Uirinki kulturnega sveta. 20.45. Samospevi za glas in klavir. 21.00. Radijski oder. 21.45. Lahka glasba. 22.00. Glasbene slike. 22.30. Zabavni orkester (prenos iz Ljubljane). 23.00. Orkester Duke Ellington. 23.15. Napoved časa in poročila. 23.30. Citanje sporeda. 23.35. Polnočna glasba. 24.00. Zaključek.

KINO

KINO OB MORJU. 15.00: «Morilci so med nami». Film nemške povojne proizvodnje.
ROSSETTI. 15.00: «Gospa Parkington», Walter Pidgeon in Greer Garzon.
FENICE. 16.00: «Trgovci s slonovo kostjo», Robert Lowery, Patricia Morrison.
MASSIMO. 16.00: «Zgubljena ljubica», I. Bergman, G. Grant.
RADIO. 16.00: «Vrag se je spremenil», J. Arthur, R. Cummings.
SAVONA. 16.00: «O njej so šuštali», B. Stanwyck, G. Brent.
ODEON. 15.30: «Usodna simfonija», S. Churchill, D. Montgomery.
IDEALE. 16.00: «Senca preteklosti», Dick Powell.
IMPERO. 16.00: «Iskalci zlata», Bing Crosby, Bob Hope.
VIALE. 16.00: «Stavka milijonov», Nino Taranto.
GARIBALDI. 16.00: «Ni časa za šale», James Stewart, Rosalind Russell.
ALABARDA. 15.30: «Nogometna tekma Anglija-Italija» in prve etape dirke Giro d'Italia.
FILODRAMMATICO. 16.00: «Krila, ki se ne vrnejo», Laurence Oliver, V. Hobson.
ITALIA. 16.00: «Dve dekleti in en mornar», June Allyson.
NOVO CINE. 16.00: «Zadnje jadenje», Ray Corrison.
ARMONIA. 16.00: «V senci dvomov», Tereza Wright.

Odg. urednik STANISLAV RENKO
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

Denar za šovinistične organizacije

Sovinistična gospoda z raznih svetov nemoteno pašuje in razmetuje z denarjem. Tresi ga bodisi za razne brzojavke, ali pa za razna denarna nakazila različnim legalnim ali šovinistični organizacijam. Tako so zopet sinoči na seji občinskega sveta nakazali denarni znesek v višini sto tisoč lir odboru za proslavo 1848 leta. Res je že skrajni čas, da se takemu početju napravi enkrat konec. Nihče nima pravice, da bi denar vseh prebivalcev tržaške občine, med tem; demokratičnih, nakazoval raznim šovinističnim organizacijam. Ako te organizacije, ki so zasebne, potrebujejo denarja, naj jim ga daje lega ali pa gospod Kozulič.

Med ostalimi točkami dnevnega reda so sklenili povišati odškodnino za nadurno delo uslužbencem ribarnice. Odškodnina bo s tem povišana za 70% in je stopila v veljavo s prvim januarjem t. l. Za preračunavanje trošarine na papir, so sinoči določili količino tare pri nekaterih vrstah papirja. Za zadnjo točko dnevnega reda je svetnik Presca bral poročilo o nameravani izgraditvi industrijskega pristanišča v Žavljah. Iz tega je razvidno, da je bilo leta 1929 ustanovljena družba za gradnjo pristanišča. V tej družbi so bile s kapitalom zastopane tržaška občina, pokrajina, trgovska zbornica in IRI. Te so imele večino glavnice v svojih rokah. V manjšem obsegu so bile zastopane banke, zavarovalnice, pomorske družbe in industrijska podjetja. Tedanja italijanska vlada je izdala razne dekrete za olajšanje dela te družbe. Toda za časa vojne je vse to z dekreti vred zaspalo.

V svojem poročilu so svetniki, ki so zadevo preučili, napisali, da je sedanji gospodarski položaj mesta skrajno slab, trgovsko pristanišče ne dela. Z ladjedelnicami je isto, trgovina je tudi zamrla. Zato so za oživitev mesta predlagali ponovno oživitev industrije, in ustvaritev industrijske cone ter gradnjo pristanišča v Žavljah. Seveda kaj bo vse to delalo, če ne bo